

УДК 343.98:64.37.81

В. Ю. Манченко, головний спеціаліст-експерт Харківської служби з експертного забезпечення митних органів Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи

ПОЛОТНА ТРИКОТАЖНІ: ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ ЗГІДНО З УКРАЇНСЬКОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ТОВАРІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наведено класифікацію трикотажних полотен, яка використовується в Українській класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. Зазначено показники, які впливають на цю класифікацію, методи дослідження трикотажних полотен, а також нормативні документи, якими слід користуватися при їх дослідженні.

Ключові слова: трикотажні полотна, Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності, ворс.

В Українській класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД)¹ трикотажні полотна класифікуються в товарній групі 60. До трикотажних полотен групи 60 належать текстильні полотна, які виготовляються шляхом отримання послідовності тісно зв'язаних поміж собою петель. За способом отримання трикотаж поділяють на поперечно-в'язаний і оснований'язаний².

Поперечно-в'язаний трикотаж складається з неперервної нитки, що утворює ряди петель, які лежать в однаковому напрямку поперек полотна, причому петлі в сусідніх рядах переплітаються, утворюючи вічка. Між групами петель у цих полотнах є вільний простір, що дозволяє їм легко розтягуватися в усіх напрямках; коли нитка рветься, петлі розпускаються.

Оснований'язаний трикотаж складається з ниток, що йдуть у напрямку основи (тобто за довжиною полотна), причому кожна нитка утворює петлі, які переплітаються поперемінно з петлями в суміжних стовпчиках праворуч і ліворуч. Петлі в оснований'язаному трикотажі звичайно здаються розташованими вздовж ширини полотна. У деяких оснований'язаних трикотажних полотнах петлі можуть мати нахил у різні боки під деяким кутом. Полотна не розпускаються. Якщо із оснований'язаного трикотажу вирізати невеликий квадрат, то нитки не можна легко висмикнути з будь-якого боку; вони висмикуються із зразка в напрямку основи (під прямими кутами до видимих рядів петель). Оснований'язаний трикотаж включає: 1) в'язально-прошивні

¹ Див.: Про Митний тариф України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2371-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012371Z.html.

² Див.: Полотна трикотажні. Види, в'язальне устаткування, переплетення. Терміни та визначення : ДСТУ 2319-93. — [Чинний від 1995-01-01]. — 71 с. — (Нац. стандарт України).

вироби за умови, що вони мають петельні ланцюжки з текстильних ниток (рис. 1); 2) полотна, виготовлені на основов'язальній машині, у яких основа складається з ланцюжків петель, виконаних гачковими голками, що утримуються утоковими нитками в потрібному положенні, та іноді утворюють візерунок (рис. 2).

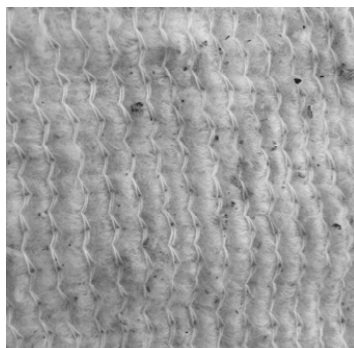

Рис. 1. В'язально-прошивні вироби

Рис. 2. Платна, виготовлені на основов'язальній машині

До товарної групи 60 УКТЗЕД не включаються трикотажні полотна просочені, покриті або дубльовані пластмасами групи 59. Такі матеріали розглядаються в групі 59, якщо просочення або покриття можна виявити неозброєним оком, при цьому не береться до уваги будь-яка подальша зміна кольору. Трикотажні полотна, у яких просочення або покриття не виявляються неозброєним оком або можуть бути виявлені лише за подальшою зміною кольору, включаються до групи 60. Трикотажні полотна, частково покриті пластмасами та з візерунками, які одержують цими способами оброблення, включаються до групи 60. Однак полотна трикотажні ворсові, просочені, покриті або дубльовані пластмасами включаються до товарної позиції 6001.

Товарна група 60 УКТЗЕД поділяється на шість товарних позицій:

6001 *Полотна трикотажні ворсові, включаючи довговорсові полотна та полотна махрові.*

До цієї товарної позиції належать полотна довговорсові, полотна з петельним ворсом та інші ворсові полотна. Ворсове трикотажне полотно являє собою полотно, яке має на поверхні ворс. При цьому ворсові полотна можуть бути виготовленими різними способами, що істотно впливає на класифікацію товару згідно з УКТЗЕД.

Так, до ворсових трикотажних полотен, які класифікуються в товарній позиції 6001 УКТЗЕД, належать полотна, утворені такими способами:

1) в'язанням на круглов'язальній машині полотна, на якому за допомогою додаткової нитки утворюються подовжені протягання петель, які потім розрізаються для утворення ворсу та одержання бархатистої поверхні;

2) в'язанням на спеціальній основов'язальній машині лицьовими боками один до одного двох полотен з однією загальною ворсовою ниткою;

після розрізання полотен одержують два трикотажних полотна з розрізаним ворсом;

3) уведенням текстильних волокон із чесаної стрічки¹ в петлі трикотажного ґрунтового полотна під час його утворення (довговорсові);

4) із використанням текстильної пряжі для утворення петель; такі полотна імітують махрові тканини і мають низку петельних ланцюжків із виворітного боку.

При цьому трикотажні полотна, піддані ворсуванню згідно з УКТЗЕД, не належать до ворсових трикотажних полотен товарної позиції 6001, а включаються до товарних позицій 6002–6006.

Ворсування – це вилучення на поверхню полотна кінців окремих волокон з метою утворення ворсу у вигляді начосу. Ворсування виконується на ворсувальних машинах шляхом пропускання полотна через циліндричний барабан, на якому закріплені планки з набором ворсувальних шишок або валки, обтягнуті голковою стрічкою. Не належать до ворсових полотен товарної позиції 6001 УКТЗЕД і трикотажні полотна футерованого переплетення, у яких ворс утворюється вв'язуванням у ґрунт з виворітного боку футерної нитки, що утворює щільний начіс (рис. 3).

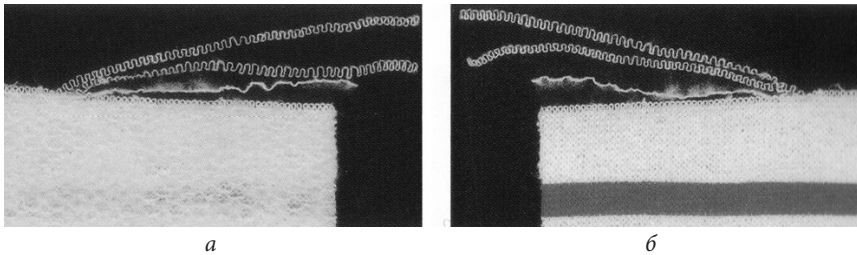

Рис. 3. Трикотажне полотно футерованого переплетення:
а – зворотна поверхня; *б* – лицьова поверхня

До довговорсових трикотажних полотен у розумінні УКТЗЕД, належать ворсові трикотажні полотна, утворені введенням текстильних волокон із чесаної стрічки в петлі трикотажного ґрунтового полотна під час його утворення.

6002 *Полотна трикотажні завширишки не більші як 30 см з умістом 5 мас. % або більше еластомірних або гумових ниток, крім полотен товарної позиції 6001.*

Згідно з УКТЗЕД термін «еластомірні нитки» означає комплексні нитки (включаючи мононитки) з синтетичних текстильних матеріалів, відмінні від текстурованих ниток, які не рвуться під час розтягування в три рази порівняно з їх попередньою довжиною та які під час розтягування у два рази порівняно

¹ Див.: Хутро штучне трикотажне. Види, устаткування, технологія виготовлення, властивості. Терміни та визначення : ДСТУ 2076-92. — [Чинний від 1993-07-01]. — 32 с. — (Нац. стандарт України).

з їх попередньою довжиною за 5 хв можуть повернутися до довжини, що не перевищує в 1,5 рази їх попередню довжину.

До товарної позиції 6002 не включається «фасонна петельна пряжа» у розумінні УКТЗЕД (рис. 4). Фасонна петельна (або петляста) пряжа є трубчастою ниткою, виготовленою на круглій в'язальній машині, та має ширину 1,5–2 мм після плоского пресування. Ця пряжа використовується для виготовлення бахроми чи інших текстильних речей і тканин на звичайних ткацьких верстатах з основою та утком.

Рис. 4. Фасонна петельна пряжа

6003 Полотна трикотажні завширшки не більш як 30 см, крім полотен товарної позиції 6001 або 6002.

До цієї товарної позиції включаються мережива та імітація тюлю, виготовлені на трикотажних Рашель-машинах. Вони мають ажур, утворений перетинанням комірок (петель) подібно до в'язання основи. Такі матеріали класифікуються в цій товарній позиції, якщо мають ширину не більше 30 см, без умісту еластомірних чи гумових ниток, або з умістом таких ниток менш як 5 мас. %.

До товарної позиції 6003 не включається «фасонна петельна пряжа» у розумінні УКТЗЕД (рис. 4).

6004 Полотна трикотажні завширшки більш як 30 см з умістом 5 мас. % або більше еластомірних чи гумових ниток, крім полотен товарної позиції 6001.

6005 Полотна основов'язані (включаючи вироблені на в'язальних машинах для виготовлення галунів), крім полотен товарних позицій 6001–6004.

До товарної позиції 6005 включаються основов'язані трикотажні полотна без ворсу, завширшки понад 30 см, без умісту еластомірних чи гумових ниток, або з умістом таких ниток менш як 5 мас. %.

До цієї товарної позиції включаються мережива та імітація тюлю, виготовлені на трикотажних Рашель-машинах.

6006 Інші полотна трикотажні.

До товарної позиції 6006 включаються поперечнов'язані трикотажні полотна без ворсу, завширшки понад 30 см, без умісту еластомірних чи гумових ниток, або з умістом таких ниток менш як 5 мас. %.

Кожна з товарних позицій 6001–6006 УКТЗЕД поділяється на товарні підпозиції (шестизначний код), товарні категорії (восьмизначний код) і товарні підкатегорії (десятизначний код). Такий поділ пов'язаний із тим, що

трикотажні полотна мають різні види оброблення (невибілені, вибілені, пофарбовані, з пряжі різних кольорів або вибивні) та виготовляються з текстильних волокон різної природи.

При класифікації трикотажних полотен за видом оброблення згідно з УКТЗЕД їх поділяють на такі:

— *полотна невибілені (сурої)*: вироблені з невибіленої пряжі й не піддані вибілюванню, фарбуванню або вибиванню. Ці полотна можуть бути оброблені безколірним апретом або нестійким барвником. Текстильні полотна безпосередньо після виготовлення містять різні домішки та забруднення, їх структура й зовнішній вигляд не відповідають вимогам, які ставляться до них. Вони мають ворсисту поверхню, погано змочуються водою. Такі матеріали називають суровими, вони не придатні для виготовлення одягу та потребують оброблення¹;

— *полотна вибілені*: вибілені або, якщо не передбачено інше, пофарбовані в білий колір або оброблені білим апретом, у куску; вироблені з вибіленої пряжі; або вироблені з невибіленої (сурої) і вибіленої пряжі;

— *полотна пофарбовані*: пофарбовані в один колір, крім білого (якщо не передбачено інше), або оброблені кольоровим, крім білого, апретом (якщо не передбачено інше), у куску; або вироблені з однотонної пофарбованої пряжі;

— *полотна з пряжі різних кольорів (крім вибивних)*: вироблені з пряжі різних кольорів або різних відтінків одного кольору (крім натурального кольору волокна, з якого вони вироблені); вироблені з невибіленої (сурої) або вибіленої пряжі та пофарбованої пряжі; або вироблені з двоколірної або меланжевої пряжі (у всіх випадках нитки, що формують пружок або кінець полотна, не беруться до уваги). Полотна, вироблені повністю або частково з вибивної пряжі різних кольорів або різних відтінків одного кольору, належать до полотен з пряжі різних кольорів, а не до пофарбованих чи вибивних полотен;

— *полотна вибивні*: полотна, вибивні в куску, незалежно від того, вироблені вони з пряжі різних кольорів чи ні (до вибивних полотен належать також такі, малюнок яких зроблено пензлем, щіткою або пульверизатором за допомогою трафарету чи із застосуванням методу флокування або методу батик).

При класифікації трикотажних полотен за природою волокон згідно з УКТЗЕД їх поділяють на такі, що виготовлені з:

— *вовни або тонкого волосу тварин*. Термін «вовна» означає вовну овець або ягнят. Термін «тонкий волос тварин» означає волос альпаки, лами, вікуньї, верблюда (включаючи одностороннього верблюда), яка, ангорських, тибетських, кашмірських або аналогічних кіз (за винятком звичайних кіз), кролика (включаючи ангорського), зайця, бобра, нутрії, ондатри;

— *бавовни* (волокна з насінин плодів бавовнику);

¹ Див.: Бузов Б. А. Материаловедение в производстве изделий легкой промышленности (швейное производство) : учебник для студ. высш. учеб. заведений / Б. А. Бузов, Н. Д. Алыменкова ; под ред. Б. А. Бузова. — М. : Изд. центр «Академия», 2004. — 448 с.

— *синтетичних волокон*. Основними синтетичними волокнами, які використовують у текстильній промисловості, є: поліефірні, поліамідні, поліакрилонітрильні, поліетиленові, поліпропіленові, поліуретанові, полівінілхлоридні;

— *штучних волокон*. Основними штучними волокнами, які використовують в текстильній промисловості, є: ацетатні, віскозні, мідноаміачні, протеїнові, альгінатні;

— *інші* (тобто всі інші волокна, не зазначені вище).

Виходячи із викладеного, при дослідженні трикотажних полотен для подальшої класифікації згідно з УКТЗЕД слід застосовувати таку схему дослідження:

- 1) віднесення текстильного матеріалу до трикотажного;
- 2) віднесення трикотажних полотен до ворсових або інших трикотажних полотен;
- 3) визначення ширини трикотажних полотен;
- 4) установлення наявності або відсутності еластомірних і гумових ниток, а при їх наявності, кількісний уміст ниток;
- 5) визначення групи трикотажних полотен (поперечноз'язані або основоз'язані);
- 6) визначення волокнистого складу трикотажних полотен у масових відсотках;
- 7) визначення виду оброблення.

Перш ніж визначати лінійні розміри трикотажних полотен, їх витримують у таких кліматичних умовах: відносна вологість повітря 65 ± 2 %, температура повітря 20 ± 2 °C¹.

Лінійні розміри трикотажних полотен визначають вимірюванням на столі після їх розправлення, але без розтягування. Результати вимірювань зазначають у сантиметрах².

Визначення виду волокон і їх масової частки проводиться шляхом розпуску фрагмента трикотажу, шляхом проведення хімічного аналізу або комбінацією цих двох методів³. Метод розпуску проби застосовується при дослідженні поперечноз'язаних трикотажних полотен. Вид волокон, з яких виготовлені трикотажні полотна, визначається пробою на горіння, мікроскопією, якісними хімічними реакціями та за допомогою ІЧ-спектроскопії.

¹ Див.: Матеріали текстильные. Климатические условия для кондиционирования и испытания проб и методы их определения : ГОСТ 10681-75 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vsegost.com/Catalog/34/34982.shtml>.

² Див.: Полотна и изделия трикотажные. Методы определения линейных размеров, перекоса, числа петельных рядов и петельных столбиков и длины нити в петле : ГОСТ 8846-87 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vsegost.com/Catalog/12/12119.shtml>.

³ Див.: Полотна та виробы трикотажні. Методи визначення виду й масової частки сировини : ДСТУ ГОСТ 30387:2009. — [Чинний від 2010-01-01]. — 16 с. — (Нац. стандарт України); Матеріали текстильні. Метод ідентифікації волокон : ДСТУ 4057-2001. — [Чинний від 2002-01-01]. — К. : Держстандарт України, 2002. — 67 с. — (Нац. стандарт України).

Перед визначенням масової частки волокон шляхом проведення хімічного аналізу об'єкти дослідження проходять підготовку до випробувань – знежирювання та зняття апрету. Знежирювання проводять промивкою в хімічному посуді чотирьоххлористим вуглецем або етиловим спиртом із подальшою промивкою водою. Для зняття апрету об'єкти дослідження піддають кип'ятінню у розчині нейтрального мила з подальшою промивкою водою. Після знежирювання та зняття апрету об'єкти дослідження сушать у сушильній шафі.

Сутність методу визначення масової частки волокон за допомогою кількісного хімічного аналізу полягає у визначенні масової частки кожного виду волокна, що входить до складу текстильного матеріалу, за допомогою хімічних реактивів (розчинників). Метод оснований на селективному розчиненні одного з компонентів. Для двокомпонентних сумішей волокон розчиненню підлягає волокно, що становить більшу частку суміші. Нерозчинений залишок зважують, обчислюють уміст розчиненого компонента у відсотках за втратою маси. Для трикомпонентних сумішей волокон можливі два варіанти проведення випробувань.

При першому варіанті два компоненти з однієї й тієї самої проби послідовно розчиняють. Після кожного розчинення зважують нерозчинний залишок та обчислюють вміст розчиненого компонента за втратою маси.

При другому варіанті використовують для випробування дві проби. В одній пробі розчиняють перший компонент, в іншій пробі – другий. Нерозчинені залишки кожної проби зважують і обчислюють уміст кожного розчиненого компонента за відповідними втратами маси. Уміст третього компонента обчислюють за різницею.

ПОЛОТНА ТРИКОТАЖНЫЕ: ИХ КЛАССИФИКАЦИЯ СОГЛАСНО УКРАИНСКОЙ КЛАССИФИКАЦИИ ТОВАРОВ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И МЕТОДЫ ИХ ИССЛЕДОВАНИЯ

Манченко В. Ю.

Приведена классификация трикотажных полотен, которая используется в Украинской классификации товаров внешнеэкономической деятельности. Указаны показатели, которые влияют на классификацию: группы трикотажных полотен, их ширина, вид обработки, химический состав. Представлены схема исследования полотен, подход к определению компонентного состава трикотажных полотен, а также нормативные документы, которые нужно использовать при их исследовании.

Ключевые слова: трикотажные полотна, Украинская классификация товаров внешнеэкономической деятельности, ворс.

JERSEYS: THEIR CLASSIFICATION UNDER UKRAINIAN COMMODITY CLASSIFICATION FOR FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY AND METHODS OF THEIR STUDY

Manchenko V. Y.

The article presents a classification of jerseys used in Ukrainian Commodity Classification for Foreign Economic Activity providing underlying parameters for this classification:

groups of jerseys, the width of the jerseys, way of treatment, chemical content. It also provides the scheme for analyzing jerseys, an approach to the determination of their component content as well as regulations to be referred to while conducting this type of study.

Keywords: jerseys, Ukrainian Commodity Classification for Foreign Economic Activity.

УДК 343.977

Н. С. Брежнева, завідувач відділу Донецького НДІСЕ,

Л. Ф. Хоружа, заступник директора з експертної роботи Донецького НДІСЕ,

Т. В. Шабанова, старший науковий співробітник Донецького НДІСЕ

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ХІМІЧНОГО ЧИЩЕННЯ В ЕКСПЕРТНІЙ ПРАКТИЦІ

Розглянуто специфіку дослідження виробів, що пройшли хімічне чищення. Наведено переваги і недоліки різних методів чищення, кожний з яких розрахований на певний асортимент виробів. Установлено єдиний підхід щодо методів проведення досліджень із встановлення ознак і механізму виникнення дефектів після хімічного чищення.

Ключові слова: дефект, засоби оброблення, хімічне чищення, перхлоретілен, плямовибавлення.

Для виробництва тканин, трикотажу, нетканих матеріалів, швейних ниток використовуються різні текстильні волокна. Знання властивостей волокон необхідні для експертного оцінювання правильності підбору хімічних матеріалів, що були використані в процесах хімічного чищення, незалежно від того, є на виробі маркування чи ні, оскільки маркування не завжди може відповідати виробу, до якого воно пришите.

При виконанні експертиз із дослідження виробів, що пройшли хімічне чищення, експерт користується методичними посібниками з дослідження волокнистих матеріалів¹, численними нормативно-інформаційними джерелами² та нормативною документацією (ДСТУ, ГСТУ, ГОСТ).

Під час носіння виріб піддається забрудненню, у деяких випадках порушується цілісність матеріалу на окремих ділянках. Забруднений виріб повинен піддаватися пранню або хімічному чищенню – процесам, що здійснюються з використанням хімічно активних речовин, тому обрання відпо-

¹ Див.: Криминалистическое исследование волокнистых материалов и изделий из них : метод. пособие. — М. : ВНИИСЭ, 1983. — Вып. 1–5.

² Див.: *Баженов В. И.* Материалы для швейных изделий / В. И. Баженов. — М. : Лег. и пищ. пром-ть, 1982. — 312 с.; *Савостицкий Н. А.* Материаловедение швейного производства / Н. А. Савостицкий, Э. К. Амирова. — М. : Акад.; Мастерство; Высш. шк., 2001. — 240 с.; *Чичварина Л. И.* Особенности химической чистки изделий из натурального меха и кожи / Л. И. Чичварина. — М. : ХимЧисткаПресс, 2001. — 80 с.